

Madrid me matas

M

adrid produeix una ambivalència notable: d'una banda, és una capital moderna que mira de comparar-se amb les altres capitals europees, i de l'altra, no és la nostra capital. Des de Madrid, l'autonomia catalana no passa de ser una mera delegació regional del poder central. Des de Catalunya ens hem fet la il·lusió d'un Estat. Molts de nosaltres hem actuat com si en comptes d'una autonomia merament administrativa i regional, posseïssim un estat capaç d'equiparar-se amb una altra nació europea de la nostra mida. Ara, no perdem el món de vista, Espanya és, per al poder de Madrid, *una, grande y libre*. Si algú ha guanyat visiblement amb la Constitució ha estat el poder de Madrid. Una visita a la *Villa y Corte* no fa sinó obrir els ulls sobre aquesta qüestió. La Constitució i les autonomies ha estat el gran guany de Madrid, que ha esdevingut una capital europea moderna, amb amples avingudes, amb metro netíssim, amb un nivell de vida en aparença rutilant. Hi ha una mica de més retòrica i maquillatge però allò de l'estat plurilingüe i plurinacional només ens ho creiem els catalans i els bascos i alguns valencians i mallorquins. Des de la meseta no han canviat un punt. Tenen un estat i estan disposats a defensar-lo a canonades. Les coses són així i quan vas a Madrid, ni que sigui com a turista caminador de carrers i museus, ho veus meridianament.

La comprensió dels problemes de l'estat és més aguda vista des de Madrid. En efecte, en un dels darrers articles escrits per Ernest Lluch, se subratllava que des de 1980 ençà un percentatge altíssim del nacionalisme espanyol era escrit per plomes basques esbombades des de Madrid. En efecte, Madrid produeix aquesta impressió per a un escriptor: és un enorme altaveu. Un vast mercat, si voleu, amb la condició que hom escrigui en espanyol i des d'una perspectiva espanyola. Les traduccions no valen.

En els diaris nacionals, el descrèdit dels nacionalismes és perfecte, complet. Et deixa esgarrifat. Llegeixo una entrevista a *El Periódico* al director de *Le Nouvel Observateur* i hi diu: el nacionalisme és pernicios perquè propaga el culte als morts i la venjança. Vegeu sinó ETA i els palestins. L'argument és inapel·lable i et deixa atònit: és cert, però els nacionalismes amb estat no presenten també un culte als morts i un cert esperit de venjança?

Quantes pel·lícules americanes hem

vist en què hi ha un culte als morts? La més brillant és *Salveu el soldat Ryan*: un solc de creus recorda els morts per la causa de la llibertat. Tot el film és un magnífic elogi de l'exèrcit americà –i naturalment del nacionalisme americà. Què diferencia aquest nacionalisme americà del dels palestins del Pròxim Orient?

D'entrada que el model econòmic americà ha triomfat gairebé diria a tot el món occidental i que la nostra ignorància real sobre el món àrab és gairebé completa. I, naturalment, que el nacionalisme palestí com el basc no presenta un estat organitzat que l'avalí. Cosa que sí succeeix amb els americans, *of course*, i amb els israelians.

Sembla que els nacionalismes sense estat sempre seran vistos, en l'actual sentit comú, com a elements disgregadors, agressius, pre-racionals, mentre que els nacionalismes amb estat, no, encara que es barallin, obertament, per la supremacia a Europa, com passava aquestes setmanes passades a Niça amb la lluita entre els dos grans estats europeus, Alemanya i França.

En el mateix diari, però, hi havia formes ben pocs subtils de nacionalisme: Espanya doblega Austràlia en la Copa Davis era un titular d'una agressivitat nacionalitària evident. Potser la modernitat trasllada l'agressivitat innata dels primats a les planes dels diaris i als estadis esportius?

No deixa de ser curiosa aquesta contradicció: les nacions amb estat afirmen que ja han depassat el nacionalisme. Gabriel Jackson proposava als nacionalismes que deixessin de banda la batalla identitària i fossin més oberts. Proposava que deixessin vells prejudicis tant als que posseeixen un estat com als que pretenen posseir-lo.

Tot plegat resulta com confús perquè, al capdavant, tota lluita nacionalitària és lluita per quotes de poder. Un estat no és una entelèquia ni una creació mental, només. Quan vas a Madrid per primer cop t'adones que el poder té concrecions arquitectòniques i urbanístiques: tota la rastellera de ministeris, *viejos y nuevos*, de capitanías generales, de Palacios Reales, de plazas de Oriente i pinacoteques antigues i modernes...

I això només és el que esdevé visible per a un turista de cap de setmana.

ANDREU LONCÀ

Andreu Loncà

